

Örgütlü Suçlar Bağlamında İhaleye Fesat Karıştırma Suçu Cmk. Md.235

Elif KORKMAZ

GİRİŞ

5237 s.TCK md. 235'te, "kamu kurum veya kuruluşları adına yapılan mal veya hizmet alım veya satımlarına ya da kiralamalara ilişkin ihaleler"den bahsedilmiştir.

Devletin bazı işleri yaptırmak veya bir işten en fazla kâr ile çıkmasını sağlamak için kullandığı metotlardan en başta geleni 'ihale'dir.¹ Bu itibarla, öncelikle ihale kavramının ne olduğunun ortaya konulması konunun daha iyi anlaşılması bakımından gereklidir.² İhale; kelime anlamı itibari ile bir işi birisinin üzerine bırakmak, arttırma veya eksiltme işindeki istekliye işin bırakılmasıdır.³ Diğer bir ifadeyle ihale kavramı, sözlükte, "İş, mal vb.ni birçok istekli arasından en uygun şartlarla kabul edene verme, eksiltme veya arttırma, iş, mal ve hizmetlerin, açık ve rekabetçi bir ortamda eksiltme veya arttırma yöntemiyle en uygun teklifte bulunana verilmesidir" anlamlarına gelmektedir.⁴

İhaleyi yapacak idare kanunda belirtilen idarelerden biri olmalıdır. İhalenin konusunu mal veya hizmet alımı ile yapım işleri oluşturmaktadır. Bu konuları yerine getirmeye istekli olanlar arasından seçilecek birisi üzerinde ihale bırakılmalıdır. Daha sonra açıklanacağı gibi bunun şartları kanunda açıkça belirtilmiştir. Serbest piyasa kuralları içerisinde rekabete dayalı kanuni bütün şartların yerine getiril-

mesi suretiyle yapılan başvurular sonucu ihale yetkilisi ihale kimde kalmış ise ona göre onaylaması gerekir. İşte tüm bu şartlardan sonra ihale süreci tamamlanmış olabilecektir.⁵

Bu çalışmada, Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenen "ihaleye fesat karıştırma" suçu ve "örgütlü suçluluk çerçevesi" incelenecektir.

İhaleye Fesat Karıştırma Suçu

A- Genel Olarak

765 sayılı mülga Türk Ceza Kanunu'nda ihaleye ilişkin suçlar iki farklı bölümde yer almış, öncelikle devlet aleyhine işlenen suçlar başlığı altında 205 ve 208 inci maddelerde devlet namına yapılan alım ve satımlara fesat karıştırma, daha sonra 366, 367 ve 368 inci maddelerde hükümet namına yapılan arttırma eksiltmelere fesat karıştırma düzenlenmek suretiyle devlet ve hükümet namına şeklinde ikili bir ayrıma gidilmiştir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile bu ayırım ortadan kaldırılmış, ihale süreci ve edimin ifası sürecine fesat karıştırma şeklinde ikili bir ayrıma gidilmiş ve bu iki suç ayrı ayrı düzenlenmiştir.⁶

1- Madde Metni

"İhaleye fesat karıştırma (235. madde)

(Değişik: 11/4/2013-6459/12 md.) Kamu kurumu veya kuruluşları adına yapılan mal veya hizmet alım veya satımlarına ya da kiralamalara ilişkin ihaleler ile yapım ihalelerine fesat karıştıran kişi, üç yıldan yedi yıla kadar

1] Uğur EMEK, *Kamu İhalelerinde Rekabetin Sağlanması ve Korunması*, s. 36.

2] Behiye Eker KAZANCI, *İhaleye Fesat Karıştırma ve Edimin İfasına Fesat Karıştırma Suçları*, s. 25.

3] Mustafa Nihat ÖZON, *Osmanlıca-Türkçe Sözlük*, İstanbul, 1987, s. 361

4] Necati Meran, *İhaleye Fesat Karıştırma ve Edimin İfasına Fesat Karıştırma Suçları*, s.15.

5] Mustafa DANIŞMAN, *İhale ve İhaleye Fesat Karıştırma Suçları*, s.15.

6] Hatice SARITAŞ, *İhaleye Fesat Karıştırma ve Edimin İfasına Fesat Karıştırma Suçları*, s. 55.

hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Aşağıdaki hallerde ihaleye fesat karıştırılmış sayılır:

- a) Hileli davranışlarla;
1. İhaleye katılma yeterliğine veya koşullarına sahip olan kişilerin ihaleye veya ihale sürecindeki işlemlere katılmalarını engellemek,
2. İhaleye katılma yeterliğine veya koşullarına sahip olmayan kişilerin ihaleye katılmasını sağlamak,
3. Teklif edilen malları, şartnamesinde belirtilen niteliklere sahip olduğu halde, sahip olmadığından bahisle değerlendirme dışı bırakmak,
4. Teklif edilen malları, şartnamesinde belirtilen niteliklere sahip olmadığı halde, sahip olduğundan bahisle değerlendirmeye almak.
- a) Hileli davranışlarla;
1. İhaleye katılma yeterliğine veya koşullarına sahip olan kişilerin ihaleye veya ihale sürecindeki işlemlere katılmalarını engellemek,
2. İhaleye katılma yeterliğine veya koşullarına sahip olmayan kişilerin ihaleye katılmasını sağlamak,
3. Teklif edilen malları, şartnamesinde belirtilen niteliklere sahip olduğu halde, sahip olmadığından bahisle değerlendirme dışı bırakmak,
4. Teklif edilen malları, şartnamesinde belirtilen niteliklere sahip olmadığı halde, sahip olduğundan bahisle değerlendirmeye almak.
- b) Tekliflerle ilgili olup da ihale mevzuatına veya şartnamelere göre gizli tutulması gereken bilgilere başkalarının ulaşmasını sağlamak.
- c) Cebir veya tehdit kullanmak suretiyle ya da hukuka aykırı diğer davranışlarla, ihaleye katılma yeterliğine veya koşullarına sahip olan kişilerin ihaleye, ihale sürecindeki işlemlere katılmalarını engellemek.
- d) İhaleye katılmak isteyen veya katılan kişilerin ihale şartlarını ve özellikle fiyatı etkilemek için aralarında açık veya gizli anlaşma yapmaları.

(3) (Değişik: 11/4/2013-6459/12 md.) İhaleye fesat karıştırma suçunun;

- a) Cebir veya tehdit kullanmak suretiyle işlenmesi hâlinde temel cezanın alt sınırı beş

yıldan az olamaz. Ancak, kasten yaralama veya tehdit suçunun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hâllerinin gerçekleşmesi durumunda, ayrıca bu suçlar dolayısıyla cezaya hükmolunur.

b) İşlenmesi sonucunda ilgili kamu kurumu veya kuruluşu açısından bir zarar meydana gelmemiş ise, bu fıkranın (a) bendinde belirtilen hâller hariç olmak üzere, fail hakkında bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(4) İhaleye fesat karıştırma dolayısıyla menfaat temin eden görevli kişiler, ayrıca bu nedenle ilgili suç hükmüne göre cezalandırılırlar.

(5) Yukarıdaki fıkralar hükümleri, kamu kurum veya kuruluşları aracılığı ile yapılan artırma veya eksiltmeler ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu kurum veya kuruluşlarının ya da kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının iştirakiyle kurulmuş şirketler, bunların bünyesinde faaliyet icra eden vakıflar, kamu yararına çalışan dernekler veya kooperatifler adına yapılan mal veya hizmet alım veya satımlarına ya da kiralamalara fesat karıştırılması halinde de uygulanır.⁷

Madde Gerekçesi

MADDE 235.- Madde metninde ihaleye fesat karıştırma suçu tanımlanmıştır.

Bu hükümle korunmak istenen hukukî değer, kamusal faaliyetlerin dürüstlük ilkesine uygun olarak yürütüldüğüne dair ve özellikle, kamu adına yapılan mal veya hizmet alım veya satımı gibi ihale işlemlerinin yapılmasıyla ilgili olarak, kamu görevlilerine duyulan güvendir. Suçun konusu, mal veya hizmet alım veya satımına ilişkin ihale ya da kiralama ihalesidir. İhalenin konusunun, suçun oluşması açısından bir önemi yoktur. İhaleye fesat karıştırma suçunun oluşabilmesi için, yapılan ihalenin 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu veya 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi bir ihale olması şart değildir. Söz konusu suçun oluşabilmesi için önemli olan, yapılan ihalenin kamu kurum veya kuruluşları adına yapılan mal veya hizmet alım veya satımlarına ya da kiralamalara ilişkin ihale olmasıdır.

7] 5237 S.İ Türk Ceza Kanunu <http://www.turkhukukstesi.com/serh.php?did=13891>

Kamu adına yapılan satım ve kiraya verme işlemlerinde bedel artırım esası; buna karşılık mal veya hizmet alımları ve kiralama gibi işlemlerde ise, bedel eksiltme esası kabul edilmiştir. Buna göre, arttırmalarda tahmin olunan bedelden aşağı olmamak üzere, teklif olunan bedellerin en yükseği; eksiltmelerde ise, tahmin olunan bedelden fazla olmamak üzere, teklif olunan bedellerden tercihe layık görüleni bulunup; iş, o teklifi verenin üzerine bırakılmaktadır. En çok arttırmanın veya eksiltmenin icabını kabul mahiyetindeki irade bildirim ve bu iradenin oluşumunu sağlayan şartlar esas alınmak suretiyle sözleşme imzalanmasına kadarki idari işlemlerin tümü, ihale sürecini oluşturmaktadır. Sözleşmenin imzalanması ile birlikte ihale süreci de sona ermektedir.

Suç, ihaleye fesat karıştırmakla oluşur. Hangi hareketlerin ihaleye fesat karıştırma niteliğinde olduğu, maddenin ikinci fıkrasında tek tek sayılmıştır.

Fıkranın (a) bendinde hileli davranışlarla ihaleye fesat karıştırma hâlleri belirlenmiştir. Bu fiillerden herhangi birinin hileli davranışlarla gerçekleşmesi gerekir ki, ihaleye fesat karıştırmadan söz edilebilsin. Bu fiiller sırasıyla şöyledir:

1. İhaleye katılma yeterliğine veya koşullarına sahip olan kişilerin ihaleye veya ihale sürecindeki işlemlere katılmalarını engellemek,
2. İhaleye katılma yeterliğine veya koşullarına sahip olmayan kişilerin ihaleye katılmasını sağlamak,
3. Teklif edilen malları, şartnamesinde belirtilen niteliklere sahip olduğu hâlde, sahip olmadığından bahisle değerlendirme dışı bırakmak,
4. Teklif edilen malları, şartnamesinde belirtilen niteliklere sahip olmadığı hâlde, sahip olduğundan bahisle değerlendirmeye almak.

Bu fiiller yeterli açıklıkta tanımlandığı için, ayrıca izaha gerek görülmemiştir.

Fıkranın (b) bendine göre, ihale sürecinde, tekliflerle ilgili olup da, ihale mevzuatına veya şartnamelere göre gizli tutulması gereken bilgilere başkalarının ulaşmasını sağlamak, ihaleye fesat karıştırma suçunu oluşturur. Aslında bu durumda hile yoktur. Ancak, gizli kalması gereken bilgilerin başkalarının bilgisine sunulması, ihalenin objektif ve ser-

best rekabet şartlarında yapılmasını engeller.

Fıkranın (c) bendinde, cebir veya tehdit kullanmak suretiyle ya da hukuka aykırı diğer davranışlarla, ihaleye katılma yeterliğine veya koşullarına sahip olan kişilerin ihaleye veya ihale sürecindeki işlemlere katılmalarını engellemek, ihaleye fesat karıştırma olarak kabul edilmiştir. İsteklilerin ihalenin gün veya saatinde, ihalenin yapılacağı yer konusunda yanıltılması ve bu suretle teklif veya pazarlık için öngörülen süreyi geçirmesi, bu fiillere ilişkin örnek oluşturmaktadır.

Fıkranın (d) bendine göre, ihaleye katılmak isteyen veya katılan kişilerin ihale şartlarını ve özellikle fiyatı etkilemek için aralarında açık veya gizli anlaşma yapmaları, ihaleye fesat karıştırma suçunu oluşturmaktadır. Çünkü bu fiiller, ihalenin objektif ve serbest rekabet şartlarında yapılmasını engeller.

Bütün bu seçimlik hareketlerden herhangi birinin veya birkaçının gerçekleştirilmesi durumunda, ihaleye fesat karıştırma suçu işlenmiş olur.

Maddenin üçüncü fıkrasına göre, ihaleye fesat karıştırma suçunun oluşabilmesi için, ilgili kurum veya kuruluşun herhangi bir zarar görmesi gerekmemektedir. Bu bakımdan, ihaleye fesat karıştırma sonucunda ilgili kamu kurumu veya kuruluşu açısından bir zarar meydana gelmiş olması, bu suçun nitelikli hâli olarak kabul edilmiştir. Ancak, bu nitelikli hâl dolayısıyla cezanın artırılabilmesi için, zararın meydana gelmiş olması yeterlidir, meydana gelen zararın miktarının tam olarak belirlenmesine gerek bulunmamaktadır.

Dördüncü fıkraya göre, ihaleye fesat karıştırma suçunun oluşabilmesi için, kamu görevlilerinin ve sair kişilerin bir menfaat temin etmiş olmaları da gerekli değildir. Aksi takdirde, yani ihaleye fesat karıştırma dolayısıyla menfaat temin edilmiş olması hâlinde, ayrıca bu nedenle ilgili suç hükmüne göre ceza sorumluluğu cihetine gidilir.

Maddenin beşinci fıkrasında ihaleye fesat karıştırma suçunun uygulama alanı genişletilmiştir. Buna göre; yukarıdaki fıkralar hükümleri, kamu kurum veya kuruluşları aracılığı ile yapılan artırma veya eksiltmeler ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu kurum veya kuruluşlarının ya da kamu kuru-

mu niteliğindeki meslek kuruluşlarının iştirakiyle kurulmuş şirketler, bunların bünyesinde faaliyet icra eden vakıflar, kamu yararına çalışan dernekler veya kooperatifler adına yapılan mal veya hizmet alım veya satımlarına ya da kiralamalara fesat karıştırılması hâlinde de uygulanacaktır.⁸

2- Korunan Hukuki Yarar

TCK m. 235'in gerekçesinden de anlaşılacağı üzere korunmak istenen hukuki yarar ortadadır. Buna göre kamusal faaliyetlerin "dürüstlük" ilkesine uygun olarak yürütüleceğine ve bu arada da kamu adına yapılan mal veya hizmet alımları ile satımlarına veya kiralamalara ilişkin ihalelerde başta serbest rekabet mekanizması olmak üzere ekonomik kuralların bir takım dürüst olmayan hareketlerle fesat karıştırılmak suretiyle bozulmayacağına ilişkin olarak özellikle kamu görevlilerine duyulan güvendir.

3- Suçun Faili

Kanunda, suçun faili olabilmek için herhangi bir özel şart aranmamıştır. İhaleye şahsen katılmayan veya zaten katılacak durumda da olmayanlar dâhil herkes bu suçun faili olabilir. Dolayısıyla, failin artırma veya eksiltme işlemine katılmış olup olmaması veya isteklilerden biri olması önem taşımamaktadır.⁹

4- Mağdur

Suçun mağduru, hileli davranışlarla ya da cebir veya tehdit kullanmak suretiyle ya da hukuka aykırı diğer davranışlarla, ihaleye katılma yeterliliğine veya koşullarına sahip olmasına rağmen ihaleye, ihale sürecindeki işlemlere katılmaları engellenen kişilerdir. İhaleye fesat karıştırma sonucunda ilgili kamu kurumu veya kuruluşu açısından bir zarar meydana gelmiş ise, bu kurum ya da kuruluş veya organlarının ya da temsilcilerinin cebir, tehdit, hileli davranış ve hukuka aykırı diğer bir yolla ihaleye girmesi engellenen tüzel kişiler de suçtan zarar gören olarak kabul edilebilirler.¹⁰

4- Tipiklik

Tipiklik, fiilin kanunda tanımlanan suç tipinin unsurlarını taşımasını ifade eder. Geniş anlamda tipiklik, suçun varlığı için gerekli unsurların tümü olarak anlaşılmalıdır¹¹Dolayısıyla, kanunda o suçun varlığı için aranan şartlar taşınmıyorsa suçun varlığından da söz edilemez ve cezalandırma cihetine gidilemez. Zira bilindiği üzere hukukumuzda "suçların ve cezaların kanuniliği" ilkesi geçerlidir ve ancak kanunda suç sayılan hâllerde ve kanunda öngörülen ceza ile cezalandırılabilir.¹² 5237 sayılı Kanun'un 235 inci maddesinin birinci fıkrasında "Kamu kurum veya kuruluşları adına yapılan mal veya hizmet alım veya satımlarına ya da kiralamalara ilişkin ihalelere ve yapım ihalelerine fesat karıştıran" şeklinde suçun tanımı yapıldıktan sonra ihaleye fesat sayılma kabul edilecek fiiller tahdidi şekilde sayılmıştır.¹³

5- Maddi Unsur

A- İhale Olmalıdır: Burada kastedilen mal veya hizmet alım veya satımına ilişkin ihale ya da kiralama ihalesidir. İhalenin konusunun ne olduğu suçun oluşması açısından çok önemli değildir. İhaleye fesat karıştırma suçunun oluşabilmesi için yapılan ihalenin 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu veya 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi bir ihale olması şart değildir. Ancak uygulama alanı olarak en çok belirttiğimiz ihale yasaları karşımıza çıkacaktır. Yani söz konusu suçun oluşabilmesi için önemli olan, yapılan ihalenin kamu kurum veya kuruluşları adına yapılan mal veya hizmet alım veya satımlarına ya da kiralamalara ilişkin ihale olmasıdır. Bunu da belirtmek gerekir ki TCK m.235'in beşinci fıkrasında ihaleye fesat karıştırma suçunun uygulama alanı belirlenmiştir. Buna göre bu maddede kamu kurum veya kuruluşları aracılığı ile yapılan artırma veya eksiltmeler ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu kurum veya kuruluşlarının ya da kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının iştirakiyle kurulmuş şirketler, bunların bünyesinde faaliyet icra eden vakıflar, kamu

8] Gürsel YALVAÇ, *Karşılaştırmalı - Gereççeli TCK, CMK, CGTİK ve İlgili Kanunlar ile Yönetmelikler*, s. 445

9] KAZANCI, a.g.e., s.125

10] MERAN, a.g.e., s. 115

11] KAZANCI, a.g.e., s. 130

12] SARITAŞ, a.g.e., s. 55

13] SARITAŞ, a.g.e., s. 56

yararına çalışan dernekler veya kooperatifler adına yapılan mal veya hizmet alım veya satımlarına ya da kiralamalara fesat karıştırılması halinde de uygulanacaktır.

B-İhaleye Fesat Karıştırılmalıdır: Bunun nasıl olacağı kanunda tek tek açıkça belirtilmiştir. Bu suçta bu açıdan bakıldığında bağlı hareketli bir suç olarak nitelendirilecektir.¹⁴

Buna göre;

- a. Hileli davranışlarla (YTCK m.235/2-a)
 - aa. İhaleye katılma yeterliğine veya koşullarına sahip olan kişilerin ihaleye veya ihale süre icindeki işlemlere katılmalarını engellemek
 - bb. Hileli davranışlarla ihaleye katılma yeterliğine veya koşullarına sahip olmayan kişilerin ihaleye katılmalarını sağlamak.
 - cc. Hileli davranışlarla teklif edilen malları, şartnamesinde belirtilen niteliklere sahip olduğu halde, sahip olmadığından bahisle değerlendirme dışı bırakmak
 - dd. Hileli davranışlarla teklif edilen malları, şartnamesinde belirtilen niteliklere sahip olmadığı halde, sahip olduğundan bahisle değerlendirmeye almak
- b. Tekliflerle ilgili olup da ihale mevzuatına veya şartnamelere göre gizli tutulması gereken bilgilere başkalarının ulaşmasını sağlamak (YTCK m. 235/ 2-b)
- c. Cebir veya tehdit kullanmak suretiyle ya da hukuka aykırı diğer davranışlarla, ihaleye katılma yeterliliğine veya koşullarına sahip olan kişilerin ihaleye, ihale sürecindeki işlemlere katılmalarını engellemek

(m. 235/2-c).

- d. İhaleye katılmak isteyen veya katılan kişilerin ihale şartlarını ve özellikle fiyatı etkilemek için aralarında açık veya gizli anlaşma yapmaları.

Maddede sayılan bu hareketler seçimliktir. Dolayısıyla, failin sayılan bu hareketlerden herhangi birini gerçekleştirmiş olması suçun oluşması için yeterlidir.¹⁵

6- Manevi Unsur

İhaleye fesat karıştırma suçu kasten işlebilen suçlardandır. Fail hareketiyle bir ihaleye fesat karıştırdığını bilecek ve bu sonucu

isteyecektir. Buradaki saiki önemli sayılmadığı için de genel kast yeterlidir.

7- Suça Etkili Haller

Madde metinden de rahatça anlaşılacağı gibi hafifletici neden öngörülmemiştir. Ancak bunun yanında maddenin ağırlatıcı hali düzenleme altına alınmıştır(m.235/3).

Buna göre; maddenin üçüncü fıkrasına göre, ihaleye fesat karıştırma suçunun oluşabilmesi için, ilgili kurum veya kuruluşun herhangi bir zarar görmesi gerekmemektedir. Bu bakımdan, ihaleye fesat karıştırma sonucunda ilgili kamu kurumu veya kuruluşu açısından bir zarar meydana gelmiş olması, bu suçun nitelikli hâli olarak kabul edilmiştir.

Bu nitelikli hâl dolayısıyla cezanın artırılabilmesi için, zararın meydana gelmiş olması yeterlidir, meydana gelen zararın miktarının tam olarak belirlenmesine gerek bulunmamaktadır.

8- İhaleye Fesat Karıştırma Suçunun Kovuşturması

Kovuşturma aşamasına ilişkin işlemler, CMK'da düzenlenen genel esaslara tabi olmakla beraber suçun faili memur ise, kovuşturulmasında 4483 Sayılı Kanun m.2/1 "suçun niteliği yönünden kanunlarda gösterilen soruşturma ve kovuşturma usullerine ilişkin hükümler saklıdır" denmiştir.¹⁶

Söz konusu suçun takibi şikayete bağlı olmadığı için savcı, bu suçun işlendiğine yönelik bir bilgi aldığı takdirde derhal kamu davası açmak zorundadır.¹⁷

9- Suçun Özel Görünüş Şekilleri

TCK m. 235 deki teşebbüs ile ilgili düzenlemeler hakkında bilgi vermeden önce "teşebbüs" konusunu düzenleyen 35. madde aynen nakledeyim:

"Kişi, işlemeyi kastettiği bir suçu elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp da elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaz ise teşebbüsten dolayı sorumlu tutulur. Suça teşebbüs hâlinde fail, meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığına göre, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine onüç yıldan yirmi yıla kadar, müebbet hapis cezası yerine dokuz yıldan onbeş

14] Timur DEMİRBAŞ, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, s.193.

15] Kazancı, a.g.e., s. 132

16] Necati MERAN, a.g.e., s. 253

17] Behiye Eker KAZANCI, a.g.e., s. 240

yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Diğer hâllerde verilecek cezanın dörtte birinden dörtte üçüne kadarı indirilir”

Suçta giden yolun başlıca üç ögesi vardır. Bunlar hazırlık hareketleri, teşebbüs, suçun tamamlanmasıdır. Ceza kanunları hazırlık hareketlerini cezalandırmamaktadır. 35/1 maddede “doğrudan doğruya icraya başlama” kavramı kullanılmaktadır. Böylece failin işlemeyi kast ettiği fiille ilgili olarak icra hareketlerinin belirli bir gerçekleşme aşamasına gelmesi gerekir. Öncelikle failin hangi suçu işlemeyi kast ettiğinin belirlenmelidir. Ancak bu belirleme tek başına yeterli olmaz. Failin suçu doğrudan doğruya işlemeye başlamış olması gerekir. Örneğin; bir kişiyi öldürmeye karar veren fail bu amaçla gidip tabanca satın alsa ve bu durumda yakalansa öldürmeye teşebbüs durumundan bahsedilemez. Zira mahiyet itibari ile doğrudan icraya geçmemiş yani hazırlık aşamasında kalmış bir eylem söz konusudur. Hazırlık hareketleri cezalandırılması bu hareketler ayrıca bir suç teşkil etmiyor ise mümkün değildir.

İhaleye Fesat Karıştırma suçu açısından konumuza bakarsak, faillerin ihaleye yukarıda sayılan hareketler neticesinde; fesat karışması ile suç tamamlanmış olacaktır. Bunun için faillerin bu konuda anlaşmış ve harekete geçmişler ancak ihaleye fesat karıştıramamışlar ise suç teşebbüs aşamasında kalmış olacaktır. Kısaca anılan suç, teşebbüse elverişlidir.

İştirak konusuna gelince; bu konu ile ilgili pek yeni bir düzenleme getirilmemiştir. Buna göre ihaleye fesat karıştırma suçu ile ilgili olarak iştirak konusu genel hükümlere tabidir.

İçtima hususuna gelince; suçların içtimaı hakkında TCK'nın 42. maddesinde bileşik suç, 43. maddesinde zincirleme suç ve 44. maddede fikri içtima hallerine yer verilmiştir. Suçun oluşması için zarar şartı aranmadığından, 235. maddenin 4. fıkrasında açıkça belirtildiği gibi, görevli kimse fesat karıştırma ile menfaat temin etmiş ise, ayrıca rüşvet, irtikâp, görevi kötüye kullanma gibi suçlardan sorumlu olacaktır. Bu durum fesat karıştırma halinde etkili eylem, öldürme vs suçların meydana gelmesinde de geçek içtimaı gerektirecektir. Yani suçlar için ayrı bir ceza tayinine gidilecektir. Suçun bir diğer suçla birleşmesi olanağı yoktur.¹⁸

18] MERAN, a.g.e., s. 248

B- Örgütlü Suçlulukla İlgisi

Uygulamada her ne kadar bu konuda elde yeterli veri olmasa da, ihaleye fesat karıştırma suçlarının genellikle örgütlü suçluluk çerçevesinde işlendiği görülmektedir. İhale mafyası, bilinen en yaygın organize suç örgütlerinden biridir.¹⁹

İhaleye fesat karıştırma ve örgütlü suçluluk arasında gerçek içtima kuralları uygulanır. Dolayısıyla bir suç örgütü çerçevesinde, ihaleye fesat karıştırma suçunun işlenmiş olması durumunda faile hem TCK md.220 hem de md.235 uyarınca ceza verilir.

C- Örgütlü Suçluluk Çerçevesindeki Özel Düzenlemeler

Suçun TCK md. 220'de düzenlenen suç örgütü tarafından işlenmiş olması halinde, kanunda bazı özel düzenlemeler daha getirilmiştir.

CMK md. 100'de, bu suçun işlendiği hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı halinde tutuklama nedeninin var sayılabileceği düzenlenmiştir. Ayrıca CMK md. 138/2'de, telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi sırasında yapılmakta olan soruşturma veya kovuşturmayla ilgisi olmayan ve ancak 135. maddenin altıncı fıkrasında sayılan suçlardan birinin işlendiği şüphesini uyarılabilecek bir delil elde edilirse; bu delilin muhafaza altına alınacağı ve durumun Cumhuriyet Savcılığına derhal bildirileceği düzenlenmiştir. CMK md. 135/6 dışındaki suçlara ilişkin suçlarda, tesadüfen elde edilen delille suç oluşturulamaz soruşturma yapılamaz.²⁰

CMK md. 139 uyarınca, ihaleye fesat karıştırma suçlarının örgütlü suçluluk çerçevesinde işlenmesi halinde, gizli soruşturmacı görevlendirilebileceği düzenlenmektedir.

T.C.
YARGITAY
CEZA GENEL KURULU
E. 2008/5.MD-16
K. 2009/139
T. 26.5.2009

ÖZET: Meydana gelen trafik kazasında

19] KAZANCI, a.g.e., s. 66

20] KAZANCI, a.g.e., s. 251

yargı görevini yapanları etkileme suçunun oluşup oluşmadığı konusunda; suçun oluşabilmesi için, görülmekte olan bir davanın varlığı önkoşuldur. Somut olayda, tüm eylemlerin 01 Haziran 2005 tarihinden önce gerçekleşmiş olması, bu tarihte görülmekte olan bir davanın da bulunmaması Asliye Ceza Mahkemesine kamu davasının açıldığı sürede ise hiçbir girişimlerinin bulunmadığı nazara alındığında, beraat kararının onanmasına karar verilmelidir.

Resmi belgeyi yok etmek ve gizlemek suçunun işlendiğine ilişkin iddia açısından; duruşma tutanağının sanıkların dosyayı incelemesinden sonra kaybolmasında sanıkların duruşma tutanağını bozmak, yok etmek ve gizlemek kastıyla hareket ettiğine ilişkin herhangi bir kanıt bulunmadığı gibi, olayın tek görgü tanığının anlatımlarıyla da, olayda gizleme olgusunun da gerçekleşmediği anlaşılmaktadır.

İhaleye fesat karıştırma iddiası ile ilgili olarak; sanıkların birlikte ihale dosyalarını inceledikleri sabit olmakla birlikte, bu eylemleri yaptırma bağlanan hiçbir koşula uymamaktadır. Diğer yünden, sanıkların gizli tutulması gereken herhangi bir bilgiye ulaştıklarına ilişkin kanıt bulunmadığı gibi, İhale süreci incelendiğinde, sanığın dahil olduğu birden fazla kişi tarafından ihaleye girildiği ve taşınmazın en yüksek bedeli verene ihale edildiği, bu bedellerin de, rayiç değere yakın olduğu saptanmıştır. Özel Dairece bu suçtan verilen beraat kararı isabetlidir.

DAVA: Sanıklar İ.D. ve N.K.S.'ın, A. Adliyesinde, Sulh Hukuk Mahkemesi, İcra Hâkimliği ve İcra Müdürlüklerine ait dosyalarda, ihaleye fesat karıştırma, resmi belgeyi gizlemek, K.Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen davada yargı görevi yapanları etkileme suçlarından beraatlerine,

K. 3. Ağır Ceza Mahkemesinde görülen 199 -143 sayılı tedbirsizlik ve dikkatsizlik sonucu ölüme neden olma suçundan açılan kamu davasında ise, yargı görevi yapanları etkileme suçundan, 5237 sayılı TCY'nun 277/1-c.2 ve 43. maddeleri uyarınca yedi ay onbeş'er gün hapis cezası ile cezalandırılmalarına, sanık İ.D.'na verilen kısa süreli hapis cezasının beher günü takdire 20,00 Liradan paraya çevrilerek 4.500,00 YTL. adli para cezası ile ce-

zalandırılmasına, sanık N.K.S. hakkında 53/1. maddesinin uygulanmasına ilişkin, Yargıtay 5. Ceza Dairesince verilen 21.09.2007 gün ve 2-5 sayılı hüküm, mahkûmiyet hükümleri ile ilgili olarak sanıklar ve müdafileri tarafından, resmi belgeyi gizlemek, adli görev yapanları etkilemek ve ihaleye fesat karıştırmak suçlarından verilen beraat kararları yönünden ise Yargıtay C.Başsavcılığı tarafından temyiz edilmekle, Yargıtay C.Başsavcılığının duruşmalı inceleme isteminin reddi, mahkûmiyet hükmünün onanması, C.Savcısının temyizine konu olan beraat hükümlerinin ise bozulması istekli 11.01.2008 gün ve 137074 sayılı tebliğnamesi ile Birinci Başkanlığa gönderilmekle; Yargıtay Ceza Genel Kurulunca değerlendirilmiş ve açıklanan gerekçelerle karara bağlanmıştır:

KARAR: 5320 sayılı Yasanın 8. maddesi uyarınca yürürlükte olan 1412 sayılı CYUY'nun 318. maddesinde, Ceza Genel Kurulunda incelemenin duruşmalı yapılabileceğine ilişkin bir hüküm yer almadığından, sanıkların temyiz incelemesinin duruşmalı olarak yapılmasına dair isteminin CYUY'nun 318. maddesi uyarınca reddine karar verildikten sonra dosya üzerinden yapılan incelemede;

Temyizin kapsamına göre Yargıtay Ceza Genel Kurulunca çözümlenmesi gereken uyuşmazlıklar;

1. K. ilçesinde meydana gelen trafik kazasında yargı görevini yapanları etkileme,
2. K.3. Ağır Ceza Mahkemesinde görülmekte olan dava ile ilgili olarak yargı görevini yapanları etkileme,
3. Resmi belgeyi yok etmek veya gizlemek,
4. İhaleye fesat karıştırmak,

Suçlarının oluşup oluşmadığına ilişkindir.

Uyuşmazlık konuları sırayla değerlendirildiğinde;

1. K. ilçesinde meydana gelen trafik kazasında yargı görevini yapanları etkileme suçunun oluştuğu iddiası;

Sanıklar İ.D. ile N.K.S.'ın, soruşturma ile ilgili olarak gerek soruşturmayı yapan, gerekse diğer C.Savcısı ile görüşerek, Sanık İ.D'nun kendisini eski Adalet Müfettişi ve Ankara C. Savcısı olarak tanıtıp, diğer sanığın da A.'da hastanesi olduğu ve yine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunda tanındıklarının olduğundan bahisle onları etkilemeye çalıştıkları,

yine aynı şekilde Asliye Ceza Hakimi ile görüştükleri, C.Savcılar Ö.F.K., N.C.İ.ile Hakim C. Ş.'ün beyanları ile sabittir, ancak bu eylemlerin yargı görevini yapanları etkileme suçunu oluşturup oluşturmayacağıınun belirlenebilmesi için, ilgili dosyadaki soruşturma safahatının incelenmesinde zorunluluk bulunmaktadır.

İncelenen dosyada;

05.05.2005 tarihinde, K.-A. yolunda, Y. K.'in sevk ve idaresindeki 06 C 0681 plakalı minibüs ile önünde seyir halinde bulunan M.A.'in idaresindeki kamyonu arkadan çarparak, S.K.'ün ölümüne, M.Ç., A.Ö., C.H., S.K., A.Ü., İ.Ç. ve Y.E.'in yaralanmalarına neden olduğu, K. C.Başsavcılığınca 31.05.2005 gün ve 347 sayı ile şüphelilerden M.A. hakkında kusursuzluğu nedeniyle ek takipsizlik kararı verildiği, şüpheli Y.K. hakkında ise 31.05.2005 gün ve 347-188-98 sayı ile 765 sayılı Yasanın 455/1-son, 45/son, 39 ve 2918 sayılı Yasanın 118/5. maddeleri uyarınca cezalandırılması istemiyle K.Asliye Ceza Mahkemesine kamu davası açıldığı, K.Asliye Ceza Mahkemesince tensiple 01.06.2005 gün ve 120-151 sayı ile, sanığın 5237 sayılı Yasanın 85/2. maddesi uyarınca yargılanması için görevsizlik kararı verilerek, dosyanın K.Ağır Ceza Mahkemesine gönderildiği, somut olayda suç oluşturduğu ileri sürülen tüm görüşme ve girişimlerin 5237 sayılı Yasanın henüz yürürlüğe girmediği 01 Haziran 2005 tarihinden önce gerçekleştiği, bu tarihte K.Asliye Ceza Mahkemesine açılmış bir kamu davasının da bulunmadığı anlaşılmaktadır.

765 sayılı TCY'nun 232. maddesindeki suçun oluşabilmesi için, görülmekte olan bir davanın varlığı önkoşuldur. Somut olayda, tüm eylemlerin 01 Haziran 2005 tarihinden önce gerçekleşmiş olması, bu tarihte görülmekte olan bir davanın da bulunmaması Asliye Ceza Mahkemesine kamu davasının açıldığı sürede ise hiçbir girişimlerinin bulunmadığı nazara alındığında, 765 sayılı TCY'nun 232. maddesinde yaptırma bağlanan suç, unsurları itibarıyla oluşmamıştır. Bu nedenle Yargıtay C.Başsavcılığının anılan suçla ilişkin tüm teyiz itirazlarının reddi ile Özel Dairenin beraat kararının onanmasına karar verilmelidir.

2. K.3. Ağır Ceza Mahkemesinde görülmekte olan dava ile ilgili olarak tavassutta bulun-

dukları iddiası;

Her iki sanığın da, davanın seyri ile ilgili olarak, gerek C.Başsavcısı, gerek 3. Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı, gerekse mahkeme üyeleri ile görüşüp, onları etkilemeye çalıştıkları hususu sabit görülerek, sanıkların 5237 sayılı Yasanın 277. maddesinin 1. fıkrasının 2. cümlesi ve bu görüşmelerin birden fazla tekrarlanması nedeniyle 43. maddesi uyarınca cezalandırılmalarına karar verilmiş ise de;

Sanıkların cezalandırılmasına ilişkin hükmün verilmesinden sonra yürürlüğe giren 23.01.2008 gün ve 5728 sayılı Yasanın 562. maddesi ile Ceza Yargılaması Yasası'nun 231. maddesinin 5 ve 14. fıkralarında gerçekleştirilen değişiklikler sonucunda, bu maddede öngörülen objektif ve sübjektif koşulların varlığı halinde uygulanması olanağı bulunan "hükmün açıklanmasının geri bırakılması" kurumunun tatbik alanı genişletilmiş ve somut olayda uygulanabilir hale gelmiştir. Kurulan hükmün sanık hakkında hukuki bir sonuç doğurmamasına olanak sağlayan ve bu yönüyle sanıklar lehine sonuç doğurduğunda kuşku bulunmayan bu hukuki kurumun sanıklar hakkında uygulanıp uygulanmayacağı ise öncelikle birinci derece yargılamasını yapan mahkemece ele alınıp değerlendirilmelidir. Bu itibarla, diğer yönlerinin bu aşamada incelenmesine gerek bulunmayan hükmün, öncelikle bu yasal değişikliğin değerlendirilebilmesi için bozulmasına karar verilmelidir.

3. Resmi belgeyi yok etmek ve gizlemek suçunun işlendiğine ilişkin iddia;

A. 6. İcra Hukuk Mahkemesinin 2005/354 ve 353 esas sayılı dosyalarının her iki sanık tarafından incelendiği, 2005/354 esas sayılı dosyadaki 06.10.2005 tarihli duruşma tutanağının sanıklar tarafından fotokopisi çekilmek üzere alındığı, Hakim, yazı işleri müdürü, zabıt katibi ve mübaşir imzasını taşıyan 06.10.2005 tarihli tutanak, tanıklar D. K., A. E. ve D.B.'un beyanları ile sabit olup, yine aynı şekilde söz konusu tutanağın dosya arasında olmadığını saptanması üzerine, tanık D.B.'un, C.Savcısına giderek sorması, sanık C.Savcısının da masasının yan tarafında bulunan evrakları inceleyip tutanağı görmesi üzerine, duruşma tutanağını gelen tanığa teslim ettiği yönünde de kuşku bulunmamaktadır, ancak incelenen dosyada, sanıkla-

rın duruşma tutanağını bozmak, yok etmek ve gizlemek kastıyla hareket ettiğine ilişkin herhangi bir kanıt bulunmadığı gibi, olayın tek görgü tanığı D.B.'un anlatımlarıyla da, olayda gizleme olgusunun da gerçekleşmediği anlaşılmaktadır.

Bu itibarla, Özel Dairece, resmi belgeyi gizlemek veya yok etmek suçundan sanıkların, cezalandırılmaları için yeterli, inandırıcı, kesin kanaat verici delil elde edilemediği ve suçun maddi öğelerinin de oluşmadığı gerekçeleriyle verilen beraat kararı isabetli olup, Yargıtay C.Başsavcılığının bu suça ilişkin temyiz itirazlarının reddi ile Özel Daire beraat kararının onanmasına karar verilmelidir.

Bu neden yönünden, çoğunluk görüşüne katılmayan beş Kurul üyesi, suçun oluştuğu görüşüyle, hükmün bozulması yönünde karşı oy kullanmışlardır.

4. Sanık İ.D.'nun, ihalelere doğrudan girmese bile diğer sanık N.K.S.'ın girdiği ihalelerde birlikte hareket ettiği, A. Gayrimenkul Satış 22. İcra Müdürlüğüne 2004/68, 75, 76. talimat sayılı dosyalarında, 19.09.2000 tarihinde yapılan ihaleler öncesinde Keçiören'de bulunan bir dairenin İ.D. tarafından alınmak istendiğinden bahisle, H. H.'den ihaleden çekilmesi ve aynı ihalede ihaleye iştirak eden N.K.S.'ın ihaleye girmemesi, girse de artırma yapmaması için H.H.'den 10.000 YTL para istediği, H. H.'in paranın fazla olduğundan bahisle bunu kabul etmeyip, sanığı yakalamak amacıyla paranın yarısını şimdi, yarısını da ihaleden sonra vereyim teklifi üzerine, İ. D.'nun bunu kabul etmeyerek, ihaleye katılan N.K.S.'a ihale bedelini arttırması için talimat verdiği, bu şekilde ihaleye fesat karıştırma suçunun oluştuğu, ancak anlaşma gerçekleşmediğinden, eylemin teşebbüs aşamasında kaldığı ve 5237 sayılı TCY'nun 235/5 ve 235/2-d maddeleri yollamasıyla, 235/1, 35 ve 53. maddeleri gereğince cezalandırılmaları gerektiğine ilişkin temyiz itirazlarına gelince;

Bu eylemlerle ilgili olarak tanık sıfatıyla beyanları saptananlardan;

H.H.; Adalet Müfettişlerince alınan 27.10.-2005 tarihli yeminli ifadesinde; babamdan kalan gayri menkullerin üzerine, alacaklılarım ipotek koymuşlardı, bu ipotekler üzerine dört gayri menkulü satışa çıkardım, ihalede bu gayri menkulleri geri almayı kararlaştır-

dık, bu ihaleye girmek üzere yeğenim A.K.'yı görevlendirdik, A.F.G.'ye de vekalet verdik, ihalelerde A.F. bizi temsil edecek, bizim namımıza bu gayrimenkuller alınacaktı, bu arada ihale salonunda uzun boylu bir şahıs ile yanında uzun saçlı, kısa boylu, sonradan isminin N.K. olduğunu öğrendiğim, bir bayan geldi, erkek şahıs 6 nolu daire çok güzel bunu biz alalım, diğer 3 ihaleye katılmayalım onları da siz alın dedi. Teklifi kabul etmeyince, sen görürsün, ikisini de yukarı seviyeye getireceğim, sen de alamayacaksın dedi. İhale başladı, ilk benim oturduğum dairenin ihalesi yapıldı, A.F.G. satın aldı, ara verildiği sırada, Savcı beni dışarıya çağırdı, N. Hanım'a 10 milyar lira ver, ihaleye katılmayalım aksi takdirde yükseltmeye devam ederiz dedi, bunun üzerine telaş içerisinde, H.G. ile konuştum, beşini şimdi, beşini sonra vermeyi teklif ettim, kabul etmedi, amacım parayı verirken yakalamaktı, salona girip arttırma yönünde işaret etti, değerinin çok üzerinde taşınmazlar satıldı şeklinde beyanda bulunmuş;

Duruşmada da; ihale başladı ihaleye N. katılıyordu, Savcı da onun göreceği şekilde ihaleyi yükseltmesi için eliyle yukarı doğru işaret yapıyordu, kendisine ne oluyor kardeşim dedim, beni dışarıya çağırdı, N. Hanım'a 10 milyar lira ver, ihaleye katılmayalım aksi takdirde yükseltmeye devam ederiz dedi, teklifi kabul etmedim, daha doğrusu 3 vereyim 5 vereyim diyerek işaret vermesini önlemek için zaman kazanmaya çalıştım, sonra içeriye girdik, işaretlerini sürdürdü, bu Savcı'nun müdahalesi ile mallarımızı yüksek fiyata almak zorunda kaldık, durumu ihaleden sonra A.F.G.'ye de anlattım demiştir.

A.F.G.; gayrimenkul ihalelerine çok fazla girmedeğini, 19.09.2005 günlü ihalelere M.A.K. vekili olarak katıldığını, bunu kendisinden H.H.'in istediğini, 1. dairenin ihalesi yapıp kendisinin aldığını, ihale sırasında savcı İ.D.'nun, H. H.'e "ilk daireyi ben satın alayım diğer dairelere N.K. girmeyecek, ben ona söyleyeceğim arttırmadan diğer ihaleleri alacaksınız" dediğini, kendisinin ihaleye girip taşınmazı satın aldıktan sonra yine İ.D.'nun, H.H.'e "N.K.'ün ihaleye girmemesi karşılığında 10.000.000.000 lira istediğini, bunu verirseniz girmeyeceklerini" söylediğini, H. H.'den duyduğunu, bunun üzerine, H.'a onlar ile görüşmene gerek yok, ihalede ne gerekiyorsa yapacağız ve çıkacağız dedi-

ğini, H.'in C.Savcısı İ. ile dışarıdaki görüşmesinde, N.'in talep ettiği 10.000.000.000 liranın 5.000.000.000 lirasını şimdi veririm, kalanını da ihale sonrasında verelim dediğini kendisine söylediğini beyan etmiştir.

M.H.G.; bir ay kadar önce Cumhuriyet Savcısı İ. telefonda, Bana, H., Adliye Mezat salonunun kapısında, gel seninle bir hususu görüşeceğim dedi, hayırdır deyince yine aynı şeyleri söyledi, geldiğimde kapıda bekliyordu, buyurun Savcı Bey dedim, bana ihale salonunda bir apartmanın 3 dairesinin satışının yapılacağını, bir tanesini kendisinin almak istediğini, simaen tanıdığı A.F.G.'nin ihaleye gireceğini söyledi, kardeşimi çağırıp, evin birisini Savcı beyin almak istediğini söyleyince, abi dairelerin sahipleri burada, H.isimli borçlu almak istiyor, vekaleti de bende dedi, çıkıp C.Savcısına, savcı bey ihaleye gir alabiliyorsan al, kardeşim sahipleri adına vekaleten girip alacağını söyledi, dedim, bu arada ihaleye N.K.S. isimli bayanda katıldı, birinci ihaleden sonra savcı bey N. ile bir şeyler görüştü, dışarıya H. isimli şahsı çağırıp, N.'in ihaleye girmeme karşılığında, on bin YTL istediğini söylemiş, H. içeriye girip benimle görüşünce savcı bir daha dışarı çıkmadı, ben H.'a 10 milyon beşini ver, kalanını da ihaleden sonra verelim, daha sonra suçüstü yaptıracağım dedim, şeklinde beyanda bulunmuştur. Duruşmada saptanan yeminli beyanında ise, H.H. isimli kişinin gayrimenkullerin satışında N.Hanım'ın ihaleden çekilmesi için 10 bin YTL istediğini hususunu, H.'dan duyduğunu, ihalelerde Savcının N. Hanıma ihaleyi yükseltti diye el işareti yaptığını gördüğünü, önceki ifadesinin doğru olduğunu söylemiştir.

Taktiri kıymet tutanakları, ihale dosyalarının onaylı suretleri, dosya inceleme tutanakları, tanık anlatımları ve tüm dosya içeriğiyle, sanıkların birlikte ihale dosyalarını inceledikleri sabit olmakla birlikte, bu eylemleri 5237 sayılı TCY'nun 235. maddesinde ihaleye fesat karıştırmak kapsamında değerlendirilerek yaptırma bağlanan hiçbir koşula uymamaktadır. Diğer yandan, sanıkların gizli tutulması gereken herhangi bir bilgiye ulaştıklarına ilişkin kanıt bulunmadığı gibi, 22. İcra Müdürlüğünün 2004/68, 75 ve 76 talimat dosyalarında, H.H.'den ihaleye girmemesi karşılığı 10.000 YTL istendiği ve A.F. G.'den ihaleye girmemesini talep ettiklerine ilişkin, H.H., A.F.G.

ve M. H. G.'nin birbirleriyle çelişkili beyanları dışında kanıt da bulunmamaktadır. İhale süreci incelendiğinde, sanık N.K.'ün de dahil olduğu birden fazla kişi tarafından ihaleye girildiği ve taşınmazın en yüksek bedeli verebilecek ihale edildiği, bu bedellerin de, rayiç değere yakın olduğu saptanmıştır. Taşınmazlar H.H.'e ait bulunduğundan, diğerleri de H. H. adına hareket ettiklerinden, bedelin yükselmesinden, C.Savcısı sanığı sorumlu tutarak suçlamalarda bulunmaktadırlar. Ayrıca sanık N.ile G. soyadlı tanıklar arasında geçmişe dayalı husumet de bulunmakta olup, birbiriyle çelişkili dosya içeriğine aykırı bu beyanlara itibar etme olanağı da bulunmamaktadır. Sanıkların gerek 5237 sayılı TCY'nun 235, gerekse İY'nun 345/b maddesi kapsamında değerlendirilebilecek bir eylemi bulunmadığından, Özel Dairece bu suçtan verilen beraat kararı isabetli olup, Yargıtay C.Başsavcılığının tüm temyiz itirazlarının reddi ile bu suçtan verilen hükmün onanmasına karar verilmelidir.

Çoğunluk görüşüne katılmayan yedi Kurul üyesi, "suçun sabit olduğu" gerekçesiyle, hükmün bozulması yönünde karşı oy kullanmışlardır.

SONUÇ: Açıklanan nedenlerle;

1. Yargıtay 5. Ceza Dairesinin 21.09.2007 gün ve 2-5 sayılı kararının
a) Kulu ilçesinde meydana gelen trafik kazasında yargı görevini yapanları etkileme,
b) Resmi belgeyi yok etmek veya gizlemek,
c) İhaleye fesat karıştırmak,
Suçları yönünden ONANMASINA,
2. K. 3. Ağır Ceza Mahkemesinde görülmekte olan dava ile ilgili olarak yargı görevini yapanları etkileme suçundan verilen mahkûmiyetin, hükümden sonra 08.02.2008 tarihinde yürürlüğe giren, 23.01.2008 gün ve 5728 sayılı Yasa ile değişik 5271 sayılı CYY'nun 231. maddesi uyarınca, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasının subjektif koşullarının, oluşup oluşmadığının Mahkemesince değerlendirilmesi zorunluluğundan BOZULMASINA,
3. Dosyanın Yargıtay 5. Ceza Dairesine gönderilmek üzere Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına TEVDİİNE, 26.05.2009 günü yapılan müzakerede, 1-a ve 2 nolu nedenler yönünden oybirliğiyle, 1-c yönünden oyçokluğuyla, 1-b nedeni yönünden ise ilk müzakerede yasal çoğunluk sağlanmadığından, 02.06.2009

günü yapılan müzakerede oyçokluğuyla karar verildi.

T.C.

YARGITAY

4. CEZA DAİRESİ

E. 1990/7518

K. 1991/723

T. 7.2.1991

- RESMİ ARTIRMA VE EKŞİLTMEYE HİLE KARİŞTİRMAK (İhaleyi Hileli Olarak İstedikleri Müteahhitlerin Üzerine Bırakan Sanıklar)
- GÖREVİ KÖTÜYE KULLANMAK (Resmi İhaleye Fesat Karıştırmakla İlgili Madde Kapsamına Girmeyen Hileli İşlemleri Yapan İhale Komisyonu Üyeleri)
- İHALEYE FESAT KARİŞTİRMAK (Sanıkların İhaleye Giren Müteahhitlere Hileli Olarak Yönteme Uymayan Puanlama Yapması)
765/m.366, 240

ÖZET: İhaleye konu polis lojmanlarına ilişkin yeterlik belgesi komisyonu başkan ve üyeleri olan sanıkların ihale mevzuatına ve Bakanlık tebliğine aykırı olarak ihaleye katılan müteahhitlere yönteme uymayan puanlar verdiklerini ve değerlendirmenin ayrı ayrı ve gizli yapılması kuralına uymadıklarının, puanlarda sonradan değişiklik ve ayarlama yaparak ihaleleri öngördükleri müteahhitlerin üzerinde bıraktıklarının kabul edilmesi karşısında, bu hareketlerin değerlendirilerek eylemin "hükümet hesabına" yapılan ihalede hileli araçlar kullanmak suretiyle rekabeti ihlal ve TCK'nın 366. maddesine uyar nitelikte olup olmadığının tartışılması, eylemin bu maddeye girmediği takdirde yasanın yardımcı hüküm konumunda bulunan 240. maddesine gireceğinin gözetilmesi gerekir.

DAVA: Görev sırasında yetkiyi kötüye kullanma suçundan sanıklar, Ceyhan, Ali, Mashar Müfit, Hidayet, Murat'ın beraatlarına ilişkin, (Kocaeli Üçüncü Asliye Ceza Mahkemesi)nden verilen esas 1987-670, karar 1990-354 sayılı ve 16.4.1990 tarihli hükmün temyiz yoluyla incelenmesi O yer C. Savcısı tarafından istenilmiş ve temyiz edilmiş olduğundan; Yargıtay C. Başsavcılığı'nın 18.12.1990 tarihli

kısmen bozma ve onama isteyen tebliğname-siyle 27.12.1990 tarihinde daireye gönderilen dava dosyası, başvurunun nitelik ve kapsamına göre görüşüldü:

KARAR: Temyiz isteğinin reddi nedenleri bulunmadığından işin esasına geçildi,

Vicdani kanunun olduğu duruşma sürecini yansıtan tutanaklar, belgeler ve gerekçe içeriğine göre yapılan incelemede:

1. Eyleme ve yükletilen suça yönelik O yer C. Savcısının sanık Murat'la ilgili temyiz iddiaları yerinde görülmediğinden, tebliğnameye uygun olarak, TEMYİZ DAVASININ ESAS-TAN REDDİYLE bu sanığa ait HÜKMÜN ONANMASINA,
2. O yer C. Savcısının diğer sanıklara yönelik temyizine gelince:

Başkaca nedenler yerinde görülmemiştir.

Ancak; ihaleye konu polis lojmanlarına ilişkin yeterlik belgesi komisyonu başkan ve üyeleri olan sanıkların, ihale mevzuatına ve Bakanlık tebliğine aykırı olarak, ihaleye katılan müteahhitlere yönteme uymayan puanlar verdiklerinin, değerlendirmenin ayrı ve gizli yapılması kuralına uymadıklarının, puanlarda sonradan değişiklik ve ayarlama yaparak ihaleleri öngördükleri müteahhitlerin üzerinde bıraktıklarının kabul edilmesi karşısında, bu hareketlerin değerlendirilerek, eylemin "hükümet hesabına" yapılan ihalede, hileli araçlar kullanmak suretiyle rekabeti ihlal ve TCY'nın 366. maddesine uyar nitelikte olup olmadığının tartışılması, eylemin bu maddeye girmediği takdirde aynı yasanın yardımcı hüküm konumunda bulunan 240. maddesine gireceğinin gözetilmesi gerekirken yetersiz gerekçeyle hüküm kurulması,

SONUÇ: Yasaya aykırı ve O yer C. Savcısının temyiz nedenleri ile tebliğnamedeki düşünce yerinde görüldüğünden hükümlerin (BOZULMASINA), 7.2.1991 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.

YARGITAY

5. CEZA DAİRESİ

E. 2012/4695

K. 2012/4910

T. 9.5.2012

ÖZET: Suç işlemek amacıyla örgüt kurmak ve yönetmek ve ihaleye fesat karıştırmak, diğer sanıklar hakkında ise ihaleye fesat karıştırmak suçlarından kamu davası açıldığı hazinenin bu suçların mağduru ve suçtan zarar göreni olduğu, bu sıfatının gereği olarak kovuşturma evresinde sahip olduğu davaya katılma ve öteki haklarını kullanabilmesi için Maliye Bakanlığı Baş Hukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü'nün duruşmadan haberdar edilmesi gerekir.

DAVA: Mahalli mahkemece verilen hüküm temyiz edilmekle dosya incelendi;

Tayin edilen cezaların tür ve miktarına göre sanıkların müdafilerinin duruşma isteklerinin C.M.U.K.nun 318. maddesi uyarınca reddiyle, incelemenin duruşmasız yapılmasına, Sanık A. N. B. dışındaki sanıkların suç işlemek amacıyla kurulmuş örgüte üye olmak ve örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlemek suçlarıyla ilgili olan hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına dair kararların, 5271 Sayılı C.M.K.nun 231/12 nci maddesi karşısında itiraza tabi olup temyizi mümkün bulunmadığından, C.M.K.nun 264. maddesi de gözetilerek temyiz isteklerinin itiraz mahiyetinde kabulüyle merciince 25.7.2010 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren 6008 Sayılı Kanun hükümleri de gözetilip gerekli karar verilebileceğinden, sanık D. A. K.'ın 30.12.2005 tarihli İl Özel İdaresi Arsin-Işıklı-Başbudak grubu içme suyu ve 4.1.2006 tarihli İl Özel İdaresi Çarşıbaşı-Şahinli-Kavaklı grubu içme suyu inşaatlarının ihalelerine fesat karıştırmak fiillerinden dolayı 11.1.2008 tarihli ilk hükümde beraet kararı verildiği ve temyizsiz kesinleştiği gözetilmeden bozma sonrası yeniden verilen beraet kararlarının hukuki değerden yoksun bulunduğu ve üzerinde temyiz incelemesi yapılamayacağı anlaşıldığından, sanık A. N. B.'in suç işlemek amacıyla örgüt kurup yönetmek ve ihaleye fesat karıştırmak, sanık D. A. K.'ın 12.12.2005 tarihli Karayolları 10. Bölge Müdürlüğü Of-Hayrat yolu inşaatı ihalesine fesat karıştırmak, diğer sanıkların ise ihaleye fesat karıştırmak suçlarından kurulan hükümlerle sınırlı olarak inceleme yapılmasına karar verildikten sonra gereği düşünüldü:

KARAR: C.M.K.nun 260/1. maddesine

göre kamu davasından haberdar edilmemiş ya da haberdar olmamış bulunup da katılan sıfatını alabilecek surette suçtan zarar görmüş olan hazinenin kanun yollarına başvurma hakkının bulunduğu gözetilerek, hükümlerin 19.1.2011 havale tarihli dilekçeyle hazine vekili tarafından temyiz edildiği nazara alınarak yapılan incelemede;

İddianameler ve hükmün içeriğine göre sanık A. N. B. hakkında suç işlemek amacıyla örgüt kurmak ve yönetmek ve ihaleye fesat karıştırmak, diğer sanıklar hakkında ise ihaleye fesat karıştırmak suçlarından kamu davası açıldığı, 3628 Sayılı Kanununun 14 ve 18. maddelerine göre hazinenin bu suçların mağduru ve suçtan zarar göreni olduğu, bu sıfatının gereği olarak C.M.K.nun 233 ve 234. maddeleri gereğince kovuşturma evresinde sahip olduğu davaya katılma ve öteki haklarını kullanabilmesi için Maliye Bakanlığı Baş Hukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü'nün duruşmadan haberdar edilmesi gerektiği halde, usulen dava ve duruşmalar bildirilmeden, davaya katılma ve Ceza Muhakemesi Kanunu'nun mağdur ve katılanlar için öngördüğü haklardan yararlanma olanağı sağlanmadan yargılamaya devam edilerek yazılı biçimde hüküm kurulması,

SONUÇ: Kanuna aykırı, sanıklar ve müdafileriyle hazine vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmemiş olduğundan hükümlerin belirtilen sebeplerle 5320 Sayılı Kanununun 8/1. maddesi de gözetilerek C.M.U.K.nun 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, temyiz harcının istenmesi halinde iadesine, 09.05.2012 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

T.C
YARGITAY
5. CEZA DAİRESİ
E. 2011/1904
K. 2011/1904
T. 10.3.2011

- İHALEYE FESAT KARIŞTIRMAK (Rakam Değişikliğinin Kim Tarafından ve Teklifler Verilmeden Önce mi Yoksa Teklifler Açılıp Okunduktan Sonra mı Yapıldığının Belirlenmediğinden Beraati Gereği)

- RAKAM DEĞİŞİKLİĞİ (İhaleye Fesat Karıştırmak - Rakam Değişikliğinin Kim Tarafından ve Teklifler Verilmeden Önce mi Yoksa Teklifler Açılıp Okunduktan Sonra mı Yapıldığıнын Belirlenemediğinden Beraati Gereği)
- TAHRİFAT İDDİASI (İhaleye Fesat Karıştırmak - Komisyon Üyesi Sanukların Bilgisi ve İştiraki İle Tahrifat Yapıldığına ve Sanukların Fikir Birliği İçinde Birlikte Hareket Ederek Atılı Suçu İşlediklerine İlişkin Yeterli Delil Bulunmadığı/Beraati Gereği)

4734/m.37

ÖZET: Ş.. firmasının teklifi ekinde yer alan maliyet cetvelindeki birim fiyatta yapılan rakam değişikliğinin kim tarafından ve teklifler verilmeden önce mi, yoksa teklifler açılıp okunduktan sonra mı yapıldığının belirlenemediği, komisyon üyesi sanukların bilgisi ve iştiraki ile tahrifat yapıldığına, sanukların fikir birliği içinde birlikte hareket ederek atılı suçu işlediklerine ilişkin savunmalarının aksine mahkumiyetlerine yeterli, kuşkudan uzak, kesin ve inandırıcı delil elde edilemediğinden beraatlarına karar verilmesi, gerekir.

DAVA: İhaleye fesat karıştırmak suçundan sanıklar Bayram V., Yücel B., Ali U., Necmi K., Raif E., Mustafa Ş. ve Nejdet Ruhi U.'un yapılan yargılanmaları sonunda; atılı suçtan mahkumiyetlerine dair, Bursa 1. Ağır Ceza Mahkemesinden verilen 17.4.2008 gün ve 2007/235 Esas. 2008/123 Karar sayılı hükümlerin süresi içinde Yargıtay'ca incelenmesi sanıklar müdafileri ve O Yer C.Savcısı tarafından istenilmiş olduğundan dava evrakı C.Başsavcılığından tebliğname ile daireye gönderilmekle incelendi;

Tayin olunan cezaların miktarına göre sanıklar müdafilerin duruşmalı inceleme taleplerinin 5320 Sayılı Kanununun 8/1. maddesi de gözetilerek C.M.U.K.nun 318. maddesi uyarınca reddiyle incelemenin duruşmasız yapılmasına karar verildikten sonra gereği düşünüldü:

KARAR: O.. Belediyesi tarafından Okçular ve Tuz Pazarı üst örtü ve çevre düzenlemesi inşaatı için Mayıs 2007 tarihinde ihale açıldığı, sanıklar Bayram V., Yücel B., Ali U., Necmi K. Raif E.'ın ihale komisyonunu oluşturduğu, ihaleye müşteki Hikmet Vanlı'nın yönetim kurulu başkanlığını yaptığı Ü.. Üçgen A.Ş. ile sanık Mustafa Ş.'ın sorumlu müdürlüğünü,

Nejdet Ruhi U.'un ise mühendisliğini yaptığı Ş. Koll. Şti'nin katıldıkları, Ü.. Ü. A.Ş. tarafından 3.125.000TL, Ş. Koll. Şti. tarafından ise 3.153.000TL'lik teklifte bulunduğu, teklifler açılıp okunduktan sonra değerlendirme aşamasında ihale komisyonu tarafından Ş. Koll. Şti.'ne ait teklif ekindeki cetvelin 45. sırasında yer alan cam işi için birim fiyatının 135, metrajın 3800 ve çarpımın 513.000TL olduğu, sütunun birim fiyata ilişkin 135 sayısı üzerinde tahrifat yapılarak 125'e çevrildiği ve birim fiyatın yazımında yapılmış maddi hatadan bahisle ihalenin ertesi günü Ş. Koll. Şti'ne 3.125.382,28 TL olarak re'sen düzeltildiği bildirilerek maddi hatanın kabul edilip edilmediği hususunda tebligat yapıldığı, şirketin bu hatayı kabul etmesi üzerine ihalenin hak etmeyen Ş. Koll. Şti.'ne bırakıldığı, sanukların bu şekilde iştirak iradesiyle ihaleye fesat karıştırmak suçunu işledikleri iddia edilmiş ise de; ihale komisyonu başkan ve üyesi olan sanukların, tekliflerin değerlendirilmesi sırasında Ş. Koll. Şti'nin teklif ekindeki maliyet cetvelinde matematiksel hata tespit ettiklerini, Kamu İhale Kanunu 37. maddesi uyarınca düzelterek anılan şirkete tebligat yaptıklarını, şirketin hatayı ve düzeltmeyi kabul etmesiyle en avantajlı teklif haline geldiğini, kendilerinin tahrifat yapmadığını, teklifin komisyona verildiği şekilde bulunduğunu, diğer sanıklar Mustafa Ş. ve Nejdet Ruhi U. ise tahrifat yapılmadığını, aritmetik hata bulunduğunu, bunu da Belediyenin bildirimini üzerine öğrendiklerini savunmaları, müştekinin teklifler okunduğu sırada Ş.. firmasının belgelerini görmediğini, ihalenin bu firmada kaldığını öğrendikten sonra belgeleri incelediğini, birim fiyatta değişiklik yapılmış olduğunu fark ettiğini beyan etmesi, Bursa Kriminal Polis Laboratuvarı Müdürlüğüne düzenlenen 31.7.2007 tarihli raporda inceleme konusu belgede 45. sırada bulunan birim fiyat bölümündeki "125" rakamlarından "2" rakamının "3" rakamına dönüştürüldüğünün. Adli Tıp Fizik İhtisas Dairesince düzenlenen 18.1.2008 tarihli raporda ise incelenen belgedeki "135" sayısının "3" rakamının aynı evsaf-taki kalemle "2" rakamına dönüştürüldüğünün bildirilmesi ve tüm dosya içeriğine göre Ş.. firmasının teklifi ekinde yer alan maliyet cetvelindeki birim fiyatta yapılan rakam değişikliğinin kim tarafından ve teklifler verilme-

den önce mi, yoksa teklifler açılıp okunduktan sonra mı yapıldığının belirlenemediği, komisyon üyesi sanıkların bilgisi ve iştiraki ile tahrifat yapıldığına, sanıkların fikir birliği içinde birlikte hareket ederek atılı suçu işlediklerine ilişkin savunmalarının aksine mahkumiyetlerine yeterli, kuşkudan uzak, kesin ve inandırıcı delil elde edilemediğinden beraatleri yerine hükümlülüklerine karar verilmesi,

SONUÇ: Kanuna aykırı, sanıklar müdafileri ve O yer C.Savcısının temyiz itirazları bu sebeple yerinde görülüş olduğundan, hükümlerin 5320 Sayılı Kanununun 8/1. maddesi de gözetilerek C.M.U.K.nun 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, 10.3.2011 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

T.C. YARGITAY 5. CEZA DAİRESİ

E. 2012/4695

K. 2012/4910

T. 9.5.2012

ÖZET: Suç işlemek amacıyla örgüt kurmak ve yönetmek ve ihaleye fesat karıştırmak, diğer sanıklar hakkında ise ihaleye fesat karıştırmak suçlarından kamu davası açıldığı hazinenin bu suçların mağduru ve suçtan zarar göreni olduğu, bu sıfatının gereği olarak kovuşturma evresinde sahip olduğu davaya katılma ve öteki haklarını kullanabilmesi için Maliye Bakanlığı Baş Hukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü'nün duruşmadan haberdar edilmesi gerekir.

DAVA: Mahalli mahkemece verilen hüküm temyiz edilmekle dosya incelendi;

Tayin edilen cezaların tür ve miktarına göre sanıkların müdafilerinin duruşma isteklerinin C.M.U.K.nun 318. maddesi uyarınca reddiyle, incelemenin duruşmasız yapılmasına, Sanık A. N. B. dışındaki sanıkların suç işlemek amacıyla kurulmuş örgüte üye olmak ve örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlemek suçlarıyla ilgili olan hükümün açıklanmasının geri bırakılmasına dair kararların, 5271 Sayılı C.M.K.nun 231/12 nci maddesi karşısında itiraza tabi olup temyizi mümkün bulunmadığından, C.M.K.nun 264. maddesi de gözetilerek temyiz isteklerinin itiraz mahiyetinde kabulüyle mercince 25.7.2010 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe

giren 6008 Sayılı Kanun hükümleri de gözetilip gerekli karar verilebileceğinden, sanık D. A. K.'ın 30.12.2005 tarihli İl Özel İdaresi Arsin-Işıkli-Başbudak grubu içme suyu ve 4.1.2006 tarihli İl Özel İdaresi Çarşıbaşı-Şahinli-Kavaklı grubu içme suyu inşaatlarının ihalelerine fesat karıştırmak fiillerinden dolayı 11.1.2008 tarihli ilk hükümde beraet kararı verildiği ve temyizsiz kesinleştiği gözetilmeden bozma sonrası yeniden verilen beraet kararlarının hukuki değerden yoksun bulunduğu ve üzerinde temyiz incelemesi yapılamayacağı anlaşıldığından, sanık A. N. B.'in suç işlemek amacıyla örgüt kurup yönetmek ve ihaleye fesat karıştırmak, sanık D. A. K.'ın 12.12.2005 tarihli Karayolları 10. Bölge Müdürlüğü Of-Hayrat yolu inşaatı ihalesine fesat karıştırmak, diğer sanıkların ise ihaleye fesat karıştırmak suçlarından kurulan hükümlerle sınırlı olarak inceleme yapılmasına karar verildikten sonra gereği düşünüldü:

KARAR: C.M.K.nun 260/1. maddesine göre kamu davasından haberdar edilmemiş ya da haberdar olmamış bulunup da katılan sıfatını alabilecek surette suçtan zarar görmüş olan hazinenin kanun yollarına başvurma hakkının bulunduğu gözetilerek, hükümlerin 19.1.2011 havale tarihli dilekçeyle hazine vekili tarafından temyiz edildiği nazara alınarak yapılan incelemede;

İddianameler ve hükmün içeriğine göre sanık A. N. B. hakkında suç işlemek amacıyla örgüt kurmak ve yönetmek ve ihaleye fesat karıştırmak, diğer sanıklar hakkında ise ihaleye fesat karıştırmak suçlarından kamu davası açıldığı, 3628 Sayılı Kanununun 14 ve 18. maddelerine göre hazinenin bu suçların mağduru ve suçtan zarar göreni olduğu, bu sıfatının gereği olarak C.M.K.nun 233 ve 234. maddeleri gereğince kovuşturma evresinde sahip olduğu davaya katılma ve öteki haklarını kullanabilmesi için Maliye Bakanlığı Baş Hukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü'nün duruşmadan haberdar edilmesi gerektiği halde, usulen dava ve duruşmalar bildirilmeden, davaya katılma ve Ceza Muhakemesi Kanunu'nun mağdur ve katılanlar için öngördüğü haklardan yararlanma olanağı sağlanmadan yargılamaya devam edilerek yazılı biçimde hüküm kurulması,

SONUÇ: Kanuna aykırı, sanıklar ve müdafileriyle hazine vekilinin temyiz itirazları

bu itibarla yerinde görülmüş olduğundan hükümlerin belirtilen sebeplerle 5320 Sayılı Kanunun 8/1. maddesi de gözetilerek C.M.U.K. nın 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, temyiz harcının istenmesi halinde iadesine, 09.05.2012 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Kaynakça

- DANIŞMAN, Mustafa; *İhale ve İhaleye Fesat Karıştırma Suçları*. Bilge Yayınevi, Ankara, 2011.
- DEMİRBAŞ, Timur; *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Ankara, 2005.
- EMEK, Uğur; *Kamu İhalelerinde Rekabetin Sağlanması ve Korunması*, DPT Yayınları. Ankara. 2002.
- KAZANCI, Behiye Eker; *İhaleye Fesat Karıştırma ve Edimin İfasına Fesat Karıştırma Suçları*, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2011.
- MERAN, Necati; *İhaleye Fesat Karıştırma ve Edimin İfasına Fesat Karıştırma Suçları*. Seçkin Yayınevi, Ankara, 2011.
- ÖZÖN, Mustafa Nihat; *Osmanlıca-Türkçe Sözlük*, İstanbul, 1987.
- SARITAŞ, Hatice; *İhaleye Fesat Karıştırma ve Edimin İfasına Fesat Karıştırma Suçları*, *Sayıştay Dergisi*, sayı 73, Ankara. 2009
- YALVAÇ, Gürsel; *Karşılaştırmalı - Gereççeli TCK, CMK, CGTİK ve İlgili Kanunlar ile Yönetmelikler*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2007.
- 5237 S.lı Türk Ceza Kanunu <http://www.turkhukusitesi.com/serh.php?did=13891>